

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА**

Економічний факультет
Кафедра управління персоналом та економіки праці
Спеціальність 073 Менеджмент за освітньою програмою «Управління
персоналом та економіка праці»
Денна форма навчання

МАГІСТЕРСЬКА ДИПЛОМНА РОБОТА

**Студента Поливаного Вячеслава Миколайовича
на тему: «Управління фондом оплати праці підприємства»**

Робота допущена до захисту

Завідувач кафедри кан. екон. наук, доцент

_____ Стрельбіцький П.А.

Науковий керівник канд. екон. наук, доцент

_____ Стрельбіцький П.А.

Кам'янець-Подільський 2018

ВСТУП

Актуальність теми. Основним джерелом формування національного багатства є промислові підприємства, які створюють основний обсяг доданої вартості в індустріальних економіках. Для економіки, що функціонує відносно стабільно, характерними є процеси поступового заміщення виробничих потужностей підприємств відповідно до рівня їх фізичного і морального зносу. Однак, світові тенденції економічного розвитку реалізуються у напрямі швидкого технологічного ускладнення суспільного виробництва й інтенсифікації міжнародних розподільних процесів. Останнє призводить до перерозподілу національної доданої вартості на користь країн з більшим рівнем науково-технічного забезпечення суспільного виробництва, переважно на користь країн, що перебувають на постіндустріальній стадії розвитку національної економіки. Відповідно актуальним є дослідження нових можливостей стимулювання інноваційної активності суб'єктів економічної діяльності, а зокрема підприємств, оскільки для них час прояву наслідків такого стимулювання є досить коротким, і, крім того, промислові підприємства мають домінуюче значення у створенні доданої вартості й суспільного продукту в індустріальній економіці України.

Джерелом фінансових ресурсів підприємств є його прибуток, який в свою чергу, є елементом доданої вартості, що створюється на підприємстві. Оскільки фонд оплати праці підприємства також формується внаслідок розподілу доданої вартості, то управління фондом оплати праці може бути ефективним інструментом впливу на інноваційну активність підприємства. Однак, управління фондом оплати праці повинно мати відповідне наукове підґрунтя, оскільки обумовлює широку низку економічних і соціальних ефектів як в межах підприємства, так і поза ним. Виходячи із зазначеного, проблема наукового обґрунтування управління фондом оплати праці на промисловому підприємстві є актуальною.

Складним питанням управління фондом оплати праці на підприємствах присвячено низку праць зарубіжних і українських науковців, зокрема, таких як:

К. Альдерфер, М. Армстронг, Г. Беккер, Ф. Герцберг, П. Друкер, Дж. Кейнс, К. Макконнелл, А. Маршалл, А. Маслоу, М. Мескон, П. Самуельсон, А. Сміт, А. Файоль, О. Анісімова, Д. Богиня, Н. Верхоглядова, В. Вітвицький, Н. Гавкалова, А. Гастев, Б. Генкин, В. Гриньова, О. Грішнова, В. Гончаров, В. Дієсперов, А. Єгоршин, Г. Завіновська, М. Іванова, О. Іляш, А. Калина, А. Колот, В. Ковальов, Г. Куликов, Е. Лібанова, Н. Лук'янченко, І. Поворознюк, С. Покропивний, В. Пономаренко, С. Сардак, А. Семенов, Г. Семенов, М. Семикіна, В. Хобта, А. Чухно та ін.

Однак, незважаючи на наявні здобутки в розробці цієї багатогранної проблематики, недостатньо вивченими є питання вдосконалення управління фондом оплати праці в сучасних реаліях. Вирішення цього завдання потребує подальших досліджень та наукового обґрунтування. Це зумовлює значущість питань оплати праці, актуальність перспективність у науковому та практичному планах обраної теми магістерської роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є наукове обґрунтування та розробка методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління фондом оплати праці промислового підприємства.

Відповідно до зазначеної мети в роботі поставлено й вирішено такі завдання:

– уточнено існуюче теоретичне розуміння заробітної плати й фонду оплати праці з урахуванням розбіжностей у підходах до його формування, виділено специфіку категорій заробітної плати й фонду оплати праці з правової та економічної точок зору;

– проаналізовано методологічне забезпечення управління фондом оплати праці на підприємстві та виявлено проблемні аспекти функціонування механізму його регулювання, пов'язані з диференціацією рівнів заробітної плати;

– доповнено розуміння категорій заробітної плати й фонду оплати праці, виходячи з потреби узгодження правової та економічної точок зору й комплексного їх розуміння з урахуванням дедуктивного та індуктивного підходів;

- виявлено специфічні закономірності динаміки фонду оплати праці, властиві підприємствам різних видів промислової діяльності та здійснено диференціацію видів промислової діяльності за визначеними закономірностями;

- виявлено вплив фонду оплати праці на результати діяльності підприємства та визначено існування залежності між фінансовими результатами діяльності підприємства і структурою фонду оплати праці;

- проаналізовано зарубіжний досвід організації систем оплати праці;

- проаналізовано організаційно – економічну характеристику підприємства та дано оцінку його фінансово - господарської діяльності;

- здійснено оцінку кількісних та якісних характеристик персоналу підприємства;

- досліджено систему оплати праці працівників на підприємстві;

- проведено оцінку впливу оплати праці на ефективності використання трудового потенціалу Кам'янець-Подільського колективного швейного підприємства;

- обґрунтовано концепцію логіки вдосконалення організації оплати праці на промисловому підприємстві;

- розвинуто науково-практичні підходи до розвитку політики управління фондом оплати праці та вдосконалення організації оплати на Кам'янець-Подільському колективному швейному підприємстві;

Об'єктом дослідження є процеси управління фондом оплати праці Кам'янець-Подільського колективного швейного підприємства.

Предметом дослідження є механізм управління фондом оплати праці в системі управління персоналом промислового підприємства.

Методи дослідження. У процесі роботи застосовувалися такі методи: абстрагування (аналіз категоріального розуміння заробітної плати та фонду оплати праці); формалізації (розробка алгоритму інноваційного управління фондом оплати праці промислового підприємства); порівняння (порівняння економічної та правової категорій заробітної плати; порівняння

закономірностей впливу фонду оплати праці на економічні й фінансові результати підприємств); аналітичний (кількісна оцінка ефективності заробітної плати підприємства); економіко-статистичний (формування системи кореляційних зв'язків між показниками ефективності оплати праці підприємства).

Основний науковий результат магістерського дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та практичному вирішенні комплексу завдань, пов'язаних з управлінням фондом оплати праці підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці рекомендацій щодо вдосконалення механізму управління фондом оплати праці на Кам'янець-Подільському колективному швейному підприємстві. Упровадження результатів дослідження матиме позитивний соціальний ефект за рахунок підвищення рівня середньої заробітної плати.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів (перший розділ – теоретична частина роботи, другий розділ – аналітичний, аналіз фонду оплати праці Кам'янець-Подільського колективного швейного підприємства, третій розділ – удосконалення механізму управління фондом оплати праці), висновків, списку використаної літератури, додатків.

При написанні магістерської роботи були використані законодавчі і нормативні акти, навчальні економічні посібники вітчизняних та зарубіжних авторів, матеріали періодичних видань, присвячені дослідженню даної теми, дані статистичної звітності Кам'янець-Подільського колективного швейного підприємства.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі здійснено теоретичне, науково-методичне узагальнення та подано новий підхід до вирішення наукового завдання, пов'язаного з удосконаленням управління фондом оплати праці на Кам'янець-Подільському колективному швейному підприємстві. У ході дослідження зроблено такі висновки:

1. Досліджено теоретико-методичний базис організації оплати праці на підприємстві, що дало змогу розглянути цю категорію як сукупність принципів, методів, засобів і форм дій на інтереси, поведінку й діяльність працівників з метою максимального використання їх інтелектуальних і фізичних здібностей при виконанні трудових функцій. Визначено відмінність між поняттями «оплата праці» та «заробітна плата». На підставі визначень цих понять уточнено дефініцію терміна «організація оплати праці» як об'єднання сукупності елементів оплати праці, що визначають відносини роботодавця та працівника для забезпечення досягнення цілей підприємства, що, на відміну від існуючих, відображає основний зміст цієї економічної категорії. Набуло розвитку економічне розуміння фонду оплати праці як частини витрат на персонал, яка формується за рахунок доданої вартості, є елементом ціни робочої сили й інструментом управління трудовими ресурсами, що, на відміну від існуючих, відображає зміст цієї складної економічної категорії не лише як сукупності коштів, а і як частини витрат підприємства, елементу ціни робочої сили та певного управлінського інструменту. На підставі результатів критичного аналізу факторів впливу на організацію оплати праці вдосконалено їх класифікацію, зокрема, до основних ознак запропоновано додати такі: державне регулювання, ринкове регулювання, вплив профспілок і власні фактори підприємства, – практичне застосування якої сприяє розробці ефективних заходів щодо зміни політики оплати праці на промисловому підприємстві.

2. Кам'янець-Подільське колективне підприємство випускає широкий асортимент чоловічого та жіночого одягу, використовуючи тканини та комплектуючі від провідних європейських виробників. Основним напрямком діяльності підприємства є експорт готової продукції. Очолює підприємство директор, якому підпорядковуються головний інженер, бухгалтерський відділ, економічний відділ і відділ кадрів. Аналіз основних показників господарської діяльності у 2015-2017 рр. свідчить зростання за цей період обсягів валової продукції на 96 %, обсягів чистого доходу (виручки) на 97,3%, обсягів валового прибутку на 64,3%. Приріст показників середньорічної вартості необоротних та оборотних активів становить 21,5% та 75,6% відповідно. Чистий прибуток у 2017 р. скоротився на 77,7%, порівняно із 2015 р.. Така ситуація пов'язана і з посиленням інфляційних процесів в країні.

3. Кам'янець-Подільське колективне швейне підприємство укомплектовано кадрами згідно штатного розпису, проте чисельність персоналу протягом останніх років має тенденцію до скорочення. Основу персоналу підприємства складають жінки. Щодо вікової структури персоналу, то працівники старші 35 років складають близько 75 % від загальної чисельності персоналу. За рівнем освіти переважають працівники із професійно-технічною освітою.

4. Аналіз впливу оплати праці на ефективність використання трудового потенціалу на підприємстві здійснювався в розрізі мотиваційного механізму. Проведений аналіз свідчить про зростання продуктивності праці та відповідно темпів росту заробітної плати. Зіставлення зазначених показників дало змогу з'ясувати, що заробітна плата зростала швидшими темпами порівняно із продуктивністю праці (що не відповідає одному з основних принципів оплати праці). Проведення факторного аналізу використання трудового потенціалу підприємства свідчить про неповне його використання. Резервами для підвищення ефективності використання трудового потенціалу на КПКШП є втрати робочого часу, більшість яких спричинені суб'єктивними факторами.

5. Підвищення ефективності роботи підприємства на основі вдосконалення управління трудовим потенціалом можливе з використанням: засобів спрямованих на підвищення ефективної кадрової роботи, засобів направлених на покращення показників продуктивності та ефективності праці, взаємозв'язку між показниками ефективності праці на рівні окремого працівника та загалом по підприємству, ефективної системи матеріального стимулювання, соціального розвитку трудового потенціалу, підвищення якості трудових ресурсів шляхом навчання та підвищення кваліфікації наявного персоналу, а також залучення нових висококваліфікованих спеціалістів, забезпечення стабільності складу колективу, покращення показників організаційної та управлінської діяльності.

6. Запропоновано концепцію логіки вдосконалення організації оплати праці на промислових підприємствах, що включає низку блоків (теоретико-методичний, аналізу та синтезу, концептуально-практичний), реалізація яких пов'язана з обґрунтуванням шляхів удосконалення організації оплати праці, критеріїв оптимізації заробітної плати, шляхів ефективного управління фондом оплати праці на підприємстві.

7. Розроблено науково-методичний підхід до оптимізації оплати праці персоналу промислового підприємства, що передбачає побудову й використання двох оптимізаційних моделей: максимізації прибутку промислового підприємства за рахунок оптимальної структури виробництва продукції для створення передумов зростання фонду заробітної плати та максимізації фонду оплати праці з урахуванням структури персоналу та коефіцієнта їх трудової участі, – практичне використання яких дало змогу отримати економію фонду оплати праці на 24,9% та резерв підвищення заробітної плати від 3% до 8% за умов виконання планових обсягів реалізації продукції.

8. Набули розвитку науково-практичні підходи до обґрунтування політики управління фондом оплати праці та вдосконалення організації оплати на промислових підприємствах. Практична реалізація запропонованих підходів свідчить, що головними вимогами до організації заробітної

плати на Кам'янець-Подільському колективному швейному підприємстві, які відповідають інтересам і працівників, і роботодавця, є забезпечення необхідного зростання заробітної плати при зниженні її витрат на одиницю продукції й гарантій щодо підвищення оплати праці кожного працівника зі зростанням ефективності діяльності підприємства загалом. Запропоновано оновити систему оплати праці підприємства шляхом введення ефективної системи преміювання працівників за високі результати роботи на підприємстві; розробити ефективний компенсаційний пакет для персоналу підприємства; знизити доплати працівникам за виправлення браку. Розвиток політики управління фондом оплати праці передбачає здійснення на Кам'янець-Подільському колективному швейному підприємстві аналізу застосування мотиваційного механізму, побудованого на кваліметричній моделі ступеня реалізації мотиваційних потреб, яка передбачає вимірювання мотиваційного потенціалу кожного окремого працівника, підрозділу чи підприємства загалом, значення якого для керівництва підприємства є показником готовності працівників досягати цілей організації й загалом якісно виконувати свої обов'язки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрєєва О., Кияшко О. Впровадження грейдингової системи оплати праці – як об’єктивна складова реструктуризації Укрзалізниці. *Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління»*. 2012. Вип. 21–22. Ч. 2. С. 79–83.
2. Андрійчук Ю. А. Зарубіжний досвід мотивації персоналу в розрізі японської моделі. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Логістика*. 2016. № 846. С. 11–15.
3. Баксалова О. М. Мотивація робітників на основі вдосконалення тарифної системи оплати праці (на прикладі підприємств машинобудування) : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.04. Хмельницький, 2009. 23 с.
4. Балан О. Д. Зарубіжний досвід застосування системи мотивації, оплати та нормування праці. *Агросвіт*. 2011. № 17–18. С. 20–25.
5. Баранов В. В. Світовий досвід побудови ефективної системи оплати праці на підприємстві. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 20. Ч. I. С. 139–145.
6. Боднарук О. В. Організація оплати праці в Україні в ринкових умовах : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.07. Донецьк, 2010. 20 с.
7. Бузин Р. Б. Формирование системы управления персоналом на предприятиях машиностроения : дис. канд. екон. наук : 08.00.05. Нижний Новгород, 2007. 158 с.
8. Бучкова Ю. А. Изучение зарубежного опыта как основа повышения эффективности организации оплаты труда отечественных предприятий. *Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук* 2015. № 11–3. С. 41–43.
9. Варава Л. М. Інноваційний підхід щодо оплати праці на гірничовидобувних підприємствах України. *Економічний вісник* 2015. № 3. С. 92–95.
10. Варава Л. М., Варава А. А. Удосконалення системи оплати праці управлінського персоналу підприємства в напрямі розробки та реалізації стратегічних управлінських рішень. URL: <http://www.m.nayka.com.ua/-op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=4452>.
11. Василичев Д. В. Удосконалення процесу побудови системи оплати праці на підприємствах. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної*

власності. 2012. Вип. 1. Т. 2. С. 191–196.

12. Васильчак С. В., Жидяк О. Р., Полянчич Т. М. Теоретичні основи формування оплати праці на підприємстві. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.12. С. 152–157.

13. Васюта В. Б., Васюта В. В. Удосконалення системи планування витрат на оплату праці на підприємстві. *Економічний простір* 2014. № 88. С. 133–141.

14. Вегера В. М. Оплата праці: поняття, особливості. *Актуальні проблеми держави і права*. 2014. Вип. 73. С. 419–424.

15. Волкова Н. В., Соломка Я. А., Русакевич М. С. Проблеми та напрямки удосконалення оплати праці. *Економічний простір* 2014. № 83. С. 168–177.

16. Галайда Т. О., Рябуха А. І. Європейський досвід застосування ефективних систем оплати праці та мотивації працівників підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. Вип. 16. Ч. 1. С. 65–68.

17. Гамова О. В. Управління фондом оплати праці у стимулюванні інноваційної діяльності промислового підприємства : автореф. дис канд. екон. наук : 08.00.04. Кривий Ріг, 2009. 20 с.

18. Глухова С. В., Зотова А. А. Підходи до сутності заробітної плати. *Молодий вчений*. 2016. № 12.1 (40). С. 698–701.

19. Голованова М. А., Боронина В. Л. Организация оплаты труда на предприятиях машиностроительного комплекса на основе системы грейдов. *Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики*. 2013. № 3 (23). С. 82–93.

20. Гончаренко Н. Г. Необхідність удосконалення форм і систем оплати праці. URL: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_127/16.pdf.

21. Грішнова О., Березок К. Особливості оплати праці на підприємствах-монополістах. *Україна: аспекти праці*. – 2013. – № 7. – С. 3–8.

22. Григор'єва О. В., Шуткіна І. С. Застосування сучасних систем оплати праці на підприємствах України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 764–767.

23. Гутковская Е. А. Анализ эффективности расходования средств на оплату труда. *Системное управление*. 2010. Вып. 4 (10). URL: <http://sisupr.mrsu.ru/wp->

content/uploads/2015/02/Gutkovskaya.pdf.

24. Димеденко І., Димеденко К. Оцінка системи оплати праці та шляхи її удосконалення на промисловому підприємстві. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 10. Ч. 4. С. 73–76.

25. Дмитренко Н. М. Науково-методичні підходи до прогнозування фонду оплати праці у системі макропоказників : автореф. дис канд. екон. наук : 08.02.03. Київ, 2005. 19 с.

26. Дороніна О. А. Стратегія формування системи оплати праці на промисловому підприємстві : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.09.01. Донецьк, 2005. 22 с.

27. Должанський А. М., Мілюкова М. З. Форми оплати праці та шляхи їх вдосконалення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.7. С. 210–218.

28. Дробишева О. О., Домаш Д. В. Економічна сутність, форми та системи оплати праці. *Економічний вісник ЗДА*. 2014. Вип. 3. С. 48–55.

29. Дудатій Л. М., Магопець О. А. Особливості використання безтарифної системи оплати праці на підприємствах. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2011. Вип. 19. С. 381–385.

30. Енглер Ф., Войтс С., Кірхнер Р., Бетлій О. Економічні результати зниження єдиного соціального внеску в Україні. *Вісник НБУ*. 2016. № 9. С. 20–26.

31. Жулина Е. Г. Европейские системы оплаты труда. *Управление персоналом*. 2007. № 28. С. 215–222.

32. Завіновська Г. Т. Ефективність системи оплати праці в сучасних умовах господарювання. *Формування ринкової економіки* : зб. наук. пр. / ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; редкол.: О. О. Беляєв (відп. ред.) та ін. Київ, 2007. Спец. вип.: Управління людськими ресурсами: проблеми теорії та практики : у 2 т. Т. 1. Ч. I. С. 273–280.

33. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» від 21 грудня 2016 р. № 1801–VIII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/1801-19>.

34. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08 липня 2010 р.

№ 2464-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2464-17/page5>.

35. Закон України «Про оплату праці» від 24 березня 1995 р. № 108/95- ВР. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/108/95-%D0%B2%D1%80>.

36. Захаров А. Н. Зарубежный опыт мотивации и оплаты труда. *Вестник НГИЭИ*. 2014. № 9 (40). С. 19–30.

37. Іванчук Н. В. Теоретичні засади оцінки фонду оплати праці підприємства. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Економіка*. 2009. Вип. 12. С. 30–38.

38. Івашина О. Ю. Державне регулювання індивідуальної оплати праці в Україні / О. Ю. Івашина. *Публічне адміністрування: теорія та практика* : електрон. зб. наук. пр. 2010. Вип. 1 (3). URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/-2010-01/10ioyopu.pdf>.

39. Ізовіт Т. Л., Науменко І. П. Сучасні тенденції формування заробітної плати у легкій промисловості. *Легка промисловість*. 2016. № 4. С. 2–5.

40. Інструкція зі статистики заробітної плати : затв. наказом Держкомстату України від 13 січня 2004 р. № 5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0114-04>.

41. Камінська М. Б. Роль облікового забезпечення управління розрахунками з оплати праці. *Організація управлінського обліку для забезпечення розвитку інноваційної моделі економічного зростання підприємств* : зб. тез доп. Житомир, 2015. С. 60–66.

42. Кирдасинова К. А., Муфтигалиева А. А., Кенжин Ж. Б. Особенности развития рынка труда в Германии. *Вестник КазНУ. Сер. Экономическая*. 2016. № 5. С. 174–179.

43. Коваленко О. В. Організація оплати праці на підприємствах машинобудування та шляхи її вдосконалення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. «Економічні науки»*. 2014. Вип. 8. Ч. 1. С. 185–188.

44. Коваленко О. В., Привалова К. В. Вдосконалення системи оплати праці на підприємстві. *Економічний вісник ЗДІА*. 2014. Вип. 8. С. 60–66.

45. Кодекс законів про працю України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/322-08>.

46. Концепція дальшого реформування оплати праці в Україні, схвалена

Указом Президента України від 25 грудня 2000 р. № 1375/2000. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1375/2000>.

47. Колосок В. М., Богачов О. С., Алістаєва А. В. Стратегічне управління розвитком персоналу промислових підприємств : монографія. Маріуполь, 2011. 244 с.

48. Корягін М. В., Попкова О. О. Структура фонду оплати праці як основа організації бухгалтерського обліку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2012. № 721. С. 114–118.

49. Костишина Т. А. Конкурентоспроможна система оплати праці: проблеми теорії та практики : монографія. Полтава, 2008. 389 с.

50. Костишина Т. А., Костишина А. І. Оплата праці як елемент управління системою дистрибуції підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2013. № 6 (62). С. 108–113.

51. Кульганік О. М., Кобильник Т. О. Аспекти формування фонду оплати праці на торговельному підприємстві. *Науковий огляд*. 2016. № (32). Т. 11. С. 1–7.

52. Куриляк В. Є., Куриляк В. Є. Заробітна плата на промислових підприємствах: методичні та організаційні аспекти : монографія. Тернопіль, 2011. 304 с.

53. Лаптев В. І. Теоретичні аспекти оплати праці в контексті ефективного мотивування персоналу підприємства. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 1(45). Т. 1. С. 140–143.

54. Левчунь Г. Я. Вдосконалення тарифного регулювання оплати праці. *Економіка і держава*. 2008. № 11. С. 32–34.

55. Лещинская Г.А. Зарубежные и отечественные системы оплаты труда. *Актуальные проблемы бизнес-образования : сб. тезисов докладов XI Междунар. науч.-практ. конф. (19 апреля 2012 г.)*. Минск, 2012. С. 47–48.

56. Любомудрова Н. П. Оцінка ефективності застосування різних систем комісійної форми оплати праці. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. *Проблеми економіки та управління*. 2000. № 391. С. 224–227.

57. Люткевич В. Б. Удосконалення організації оплати праці найманих працівників (на прикладі малих недержавних підприємств) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01. Львів, 2004. 21 с.

58. Малаховський Ю. В. Механізм формування, розподілу і використання фонду оплати праці підприємств машинобудування : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01. Хмельницький, 2004. 18 с.

59. Мащенко М. А. Удосконалення системи заробітної плати в сучасній економіці. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»* : зб. наук. праць. Харків, 2012. С. 40–46.

60. Матюх С. А. Удосконалення оплати праці в Україні на основі використання досвіду країн Європейського Союзу : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.07. Львів, 2007. 20 с.

61. Мельник О. Г., Меренюк Т. В. Нетрадиційні методи матеріального стимулювання праці на підприємстві. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2006. № 567. С. 92–99.

62. Мельник Т. Г. Облік, аналіз та аудит праці і її оплати : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.06.04 . Київ, 2006. 20 с.

63. Мехеда Н. Г., Мельник В. О. Фонд оплати праці на підприємстві та особливості його формування в Україні. URL:

<http://nauka.kushnir.mk.ua/-p=75160>.

64. Міжгалузева угода у сфері машинобудування, металообробки, електротехніки, радіо електротехніки, приладобудування, суднобудування, деревообробної та паперової, легкої та текстильної промисловості України на 2016–2020 роки.

URL: http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=d9f380a1-a6e0-487a-9cfd-46bf7300015c&title=MizhgaluzevaUgoda-USferiMashinobuduvannia-Metalooobrobki-Elektrotekhniki-RadioElektrotekhniki-Priladobuduvannia-Sudnobuduvannia-DerevoobrobnoiTaPaperovoiLegkoiTaTekstilnoiPromislovostiUkrainiNa2016-2020-roki/Mizhgaluzeva_ugoda.pdf.

65. Михалун А. Н. Организация оплаты труда на предприятии и пути ее совершенствования. *Культура народов Причерноморья*. 2007. № 105. С. 45–47.

66. Міщенко А. М. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці та шляхи їх вирішення. *Управління розвитком*. 2013. № 23. С. 16–18.

67. Монастирська Г. В. Творці інновацій: оплата праці в ЄС, США і в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 5. Т. 2. С. 87–91.

68. Неклюдова М. Ю. Управление внутрифирменной политикой оплаты труда : дис канд. экон. наук : 08.00.05. Тюмень, 2014. 185 с.

69. Островерх А. М. Гарантійні та компенсаційні виплати за законодавством України в умовах ринкової економіки : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05. Луганськ, 2009. 22 с.

70. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua>.

71. Пелькова С. В. Организация оплаты труда за рубежом. *Вопросы структуризации экономики*. 2010. № 2. С. 379–384.

72. Перепадя Ф. Л., Тонких Л. С. Управління фондом оплати праці персоналу промислових підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. С. 550–554.

73. Поворознюк І. М. Закономірності формування інституту оплати праці в ринковій економіці. *Бізнес Інформ*. 2013. № 11. С. 229–233.

74. Погорелова Т. О. Вдосконалення організації оплати праці персоналу на підприємстві. *Вестник НТУ «ХПИ»*. 2009. № 35. С. 137–141.

75. Пожуєва Т. О., Гамова О. В. Формування інноваційних засад управління фондом оплати праці : монографія. Запоріжжя, 2011. 249 с.

76. Поліщук А. О. Проблеми мотивації персоналу в умовах економічної кризи в Україні. *Вісник Житомирського національного агроекологічного університету*. 2012. № 1 (2). С. 243–253.

77. Пономарьова М. С., Гаврилюк Л. А., Чернеча І. І. Політика доходів та організація оплати праці в розвитку соціально-трудових відносин на засадах інституційного забезпечення. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. 2014. № 3. С. 111–126.

78. Порядок розроблення та затвердження професійних стандартів, затв. постановою КМУ від 31 травня 2017 р. № 373. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=250032429>.

79. Професійні стандарти і кваліфікації у країнах з високорозвинутою економікою / Л. П. Пуховська, А. О. Ворначев, С. В. Мельник, Ю. І. Кравець ; за наук. ред. Л. П. Пуховської. Київ, 2014. 176 с.

80. Рябуха М. С. Напрямки удосконалення організаційно-економічного

механізму управління оплатою праці. *Вісник ХНАУ. Сер. «Економіка АПК і природокористування»*. 2008. № 9. С. 342–347.

81. Сарабский А. А. Зарубежный опыт организации оплаты труда сельскохозяйственных работников. *Аграрный вестник Урала*. 2012. № 4 (96). С. 107–109.

82. Саух І. В. Методика перевірки операцій з оплати праці та пов'язаних з нею розрахунків. *Міжнародний збірник наукових праць*. 2015. Вип. 2 (20). С. 428–433.

83. Савков Д. С. Формування фонду оплати праці на промисловому підприємстві. *Ефективна економіка*. 2013. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/op=1&z=2527>.

84. Салига С. Я., Корнієнко О. В. Використання управлінського персоналу підприємств : монографія. Запоріжжя, 2011. 174 с.

85. Семенов Г.А., Складанна К. І. Впровадження безтарифної системи оплати праці. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2013. № 2. С. 174–181.

86. Складанна К. І. Підвищення ефективності управління фондом оплати праці на підприємстві. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2016. № 2. С. 61–67.

87. Семенов Г.А., Складанна К. І. Теоретичні концепції оптимізації структури капіталу. *Прометей : регіональний зб. наук. пр. з економіки*. 2013. № 2 (41). С. 198–202.

88. Складанна К. І. Підходи до вдосконалення форм і систем оплати праці. *Соціально-економічний розвиток України і регіонів : тези доп. учасників III Міжнар. наук.-практ. конф.* Запоріжжя : КПУ, 2013. С. 258–260.

89. Складанна К. І. Резерви підвищення оплати праці на підприємстві. *Наука і вища освіта : тези доп. учасників XXIII Міжнар. наук. конф. студ. і молодих учених*. Запоріжжя : КПУ, 2015. С. 18.

90. Семенов А.Г., Складанна К. І. Підходи до удосконалення організації і оплати праці на підприємствах. *Сучасні проблеми модернізації та структурних трансформацій економіки України і регіонів : тези доп. учасників Міжнар. наук.-практ. конф.* Запоріжжя : КПУ, 2015. С. 358–360.

91. Скрипник Н. Є., Білоусова Д. В. Форми та системи оплати праці: вітчизняні проблеми та закордонний досвід. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/01/198.pdf>.

92. Слеп'ян Е., Белова Ю. Система оплати праці та її вплив на ефективність господарської діяльності підприємства. *Економічний вісник ЗДІА*. 2016. Вип. 5–2 (05). С. 10–15.

93. Словник іншомовних слів / [за ред. О. С. Мельничука]. Київ, 1974. 776 с.

94. Степанова Е. Р. Система показників стимулюючого характеру та її вплив на змінну частину заробітної плати. *Економіка розвитку*. 2013. № 2 (66). С. 1–3.

95. Стрельбіцький П. А., Стрельбіцька О. П. Світовий досвід мотивації праці та можливість його впровадження в Україні. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. 2015. Вип. 10. С. 323–333.

96. Сукач О. О. Управління витратами на оплату праці підприємств машинобудування : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 . Одеса, 2016. 235 с.

97. Ткаченко А. М., Малихіна Н. С. Взаємозв'язок фінансових результатів і заробітної плати. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/-evzdia_2_005.pdf.

98. Тибінка Г., Шигінська І. Порівняльний аналіз механізму регулювання оплати праці в Україні та зарубіжних країнах. *Молодіжний економічний дайджест*. 2015. № 2–3 (5–6). С. 101–106.

99. Тибінка Г. І. Організаційно-економічний механізм регулювання оплати праці в господарській системі України : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Львів, 2014. 244 с.

100. Фартушок Т. Б. Принципи оплати праці в аспекті захисту права на оплату праці. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 227–230.

101. Форд Г. Моя життя, мої досягнення. 1989. URL: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=3&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwih0Kuj6KjVAhWiF5oKHf-2Dk8QFggwMAI&url=http%3A%2F%2Ftsentr.binkrm.ru=AFQjCNHQRqY7VURbiak57DruKQATFYOhQ/Форд_моя_жизнь.doc.

102. Цимбалюк С. О. Дослідження практики формування

компенсаційної політики на українських підприємствах. *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2013. № 2. С. 83–91.

103. Чорний А. Н. Аналіз організації оплати праці. *Культура народів Причорномор'я*. 2009. № 156. С. 72–74.

104. Чумаченко О. В. Механізм стимулювання виробничої діяльності персоналу підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.02.03. Донецьк, 2004. 16 с.

105. Щирба І. М. Сутність облікової політики підприємства щодо витрат на оплату праці та факторів впливу на її формування. URL: <http://ven.ztu.edu.ua/article/viewFile/89476/86187>.

106. Щирба І. Тарифна система як основа оплати праці на підприємстві. *Галицький економічний вісник*. 2009. № 1. С. 57–64.

107. Шевченко Л. С., Татарчук А. Л. Современные методы оплаты труда на промышленном предприятии. *Вестник НТУ «ХПИ»*. 2009. № 36. С. 37–43.

108. Шмиголь Н. М., Монастирська Д. С., Антонюк А. А. Сучасні тенденції в організації оплати праці в зарубіжних країнах у розрізі систем оплати праці. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2016. № 2 (89). С. 71–75.

109. Шурпенкова Р. К., Юрків Н. Я. Аналіз організації системи оплати праці. *Регіональна економіка*. 2011. № 3. С. 141–148.

110. Юшко С. В. Навантаження на фонд оплати праці суб'єктів господарювання як чинник тінізації доходів громадян. *Фінанси України*. 2012.

№ 2. С. 32–45.